

SŁOWACKI CZUWACZ

Slovenský Cuvac (*Slovakian Chuvach*)

Kraj pochodzenia: Słowacja

Data publikacji obowiązującego wzorca: 04.06.1996

Użytkowanie: Od dawna wykorzystywany jako pies pasterski w górach, a także stróż i pies straży granicznej.

Klasyfikacja FCI: Grupa 1 - Psy pasterskie i zaganiające.

Sekcja 1 - Psy pasterskie.

Próby pracy nie wymagane.

WYGLĄD OGÓLNY:

Wygląd słowackiego czuwacza jest typowy dla psów górskich: jest to pies mocnej budowy, robiący wrażenie, o gęstej, białej sierści. Ma mocny kościec, odznacza się żywym temperamentem, jest czujny, szybki i nieustraszony. Od stuleci przystosowany do surowych warunków klimatycznych, panujących w górach Słowacji, zwłaszcza w Tatrach. Tułów czuwacza jest umiarkowanie prostokątny, kończyny mocne, dość wysokie. Swej czujności pies ten zawdzięcza nazwę, bo w języku słowackim „cuvat” znaczy „nasłuchiwać”.

RYS HISTORYCZNY:

Grupa białych psów górskich wywodzi się od arktycznych wilków, których szczątki, pochodzące z epoki przedlodowcowej zachowały się w lodowcach gór Europy: na północnych stokach Kaukazu, na Bałkanach, zwłaszcza w Rodopach, w Karpatach, przede wszystkim w Tatrach, północnych stokach Abruzzów i Alp, a także w Pirenejach. W rejonach występowania, charakteryzujących się chłodniejszym i bardziej wilgotnym klimatem, górskim psom towarzyszyła charakterystyczna flora i fauna, do dziś - jak wykazał szwedzki badacz Wahlenberg - zachowana w Skandynawii.

Pokrewieństwo zwierząt z gór Europy kontynentalnej z fauną Skandynawii odnosi się do rozmaitych gatunków i ras; i tak najbliższym krewniakiem występującego w Karpatach i Tatrach konia huculskiego jest norweski gudbranstal. Północnym odpowiednikiem tatrzańskiego czuwacza jest natomiast pomorski pies pasterski (Pommernscher Hutehund) i inne.

Uprawa i hodowla w rejonach górskich mają na Słowacji długą tradycję. Tatrzański czuwacz, górskie owce i koń huculski są podstawą, na której opiera się ekonomika gospodarstw górskich, wykorzystujących górskie pastwiska dla hodowli.

Słowaccy górale od dawna stanowili kategorię ludzi wolnych, nie świadczących pańszczyzny, a zobowiązanych jedynie do ochrony granic i płacenia daniny z owczego sera. Tworzyli oni związek o nazwie Valasski Opasek z siedzibą w Koszycach. Należący do niego pasterze wypełniali swe obowiązki wartownicze i patrolowe zawsze w towarzystwie psów, i z nimi byli przedstawiani na licznych rycinach.

Tatrzańskie psy, doskonale sprawdzające się w stróżowaniu, patrolowaniu, i pomocy pasterzom owiec, przydawały się też do pilnowania stad bydła i przepędzania drobiu. Przybywający w góry wczasowicze, kupujący u miejscowych mieszkańców sery i inne produkty, nabywali też śliczne, puchate szczenięta czuwaczy. W ten sposób psy te znalazły się na nizinach, gdzie, dzięki swemu majestatycznemu wyglądowi, często traktowane były jako zwierzęta cenne i luksusowe.

Po polskiej stronie Tatr górskie psy hodowane są pod nazwą owczarków podhalańskich, ale i tam szczególnie imponujące osobniki nazywane są „liptakami”, co ma wskazywać na ich słowackie pochodzenie. Dowodzi to, że region hodowli słowackiego czuwacza istnieje w świadomości tamtejszych mieszkańców jako obszar określony topograficznie.

Księgi rodowodowe dla czuwaczy założone zostały w latach trzydziestych dwudziestego wieku przez prof. Antona Hruzę z Wyższej Szkoły Weterynaryjnej w Brnie. Pierwsze zapisane w niej psy pochodziły z miejscowości Liptovska Luzna, Kokava i Vychodna v Tatrach, oraz z Rachova. Pierwsza hodowla, o nazwie „Ze zlate studny” znajdowała się w Svitavach koło Brna. Hodowla karpacka nosiła nazwę „z Hoverly”. Od tego czasu Klub Hodowców Czuwaczy, którego siedziba przeniesiona została później do Bratysławy, prowadzi księgi rodowodowe i organizuje wystawy i przeglądy hodowlane. Kolejne stare linie hodowlane czuwaczy wywodzą się z miejscowości Liptovske Hole, Velky Choc, Martin, Jedlova, Jeseniky, a także z Zakopanego. (...)

ZACHOWANIE - TEMPERAMENT:

Czuwacz to pies bezgranicznie oddany właścicielowi i odważny, zawsze gotów do podjęcia walki z intruzem, choćby był to niedźwiedź czy wilk. Zgodnie ze starą tradycją, po to, by łatwo odróżnić go w nocy od napastników, czuwacz musi być biały.

GŁOWA:

Mózgoczaszka:

Czaszka: mocna, wydłużona, szeroka między uszami. Szerokie czoła przedzielone jest płytką bruzdą, zwężającą się ku tyłowi głowy. Łuki brwiowe odpowiednio rozwinięte, ale nie za mocno zaznaczone. Wierzch głowy prawie płaski, ale - oglądany z profilu - jest

w porównaniu z górną linią kufy lekko wysklepiony. Połączenie głowy z szyją wyraźnie zaznaczone, a nie płynne.

Stop: umiarkowany.

Trzewioczaszka:

Nos: czarny, szczególnie latem.

Kufa: o prostym profilu, jej długość wynosi mniej więcej połowę długości głowy, dosyć szeroka, zwężająca się ku nosowi, w całości mocna, średniej długości i tępa.

Wargi: średniej grubości, dobrze przylegające, także w kącikach. Błony śluzowe czarne. Wargi obramowują kufę, ale nie zwisają. Podniebienie czarne.

Uzębienie: Szczęki mocne, zgryz wyłącznie nożycowy.

Oczy: Ciemnobrązowe, owalne, osadzone w jednej linii. Powieki czarne, dobrze przylegające. Błona w wewnętrznych kącikach oczu czarna, dzięki czemu oczy są pełne wyrazu.

Uszy: wysoko osadzone, ruchliwe u nasady. Średniej długości, wiszące blisko głowy, na końcowej połowie porośnięte delikatnym, krótkim włosiem. Gdy ucho nie jest wzniesione przy nasłuchiowaniu, zaokrąglonym końcem sięga linii warg.

SZYJA:

Wysoko osadzona i przy pobudzeniu wysoko noszona. U psów bardzo mocna, z obfitą grzywą. Bez podgardla.

TUŁÓW:

Grzbiet: prosty, mocny, średniej długości.

Lędźwie: umiarkowanie wysklepione, dobrze związane i umięśnione, bardzo mocne i odpowiednio długie.

Zad: szeroki, mocny, lekko opadający.

Przedpiersie: szerokie, mostek sięga do wysokości, na której kończy się łopatką.

Klatka piersiowa: żebra dobrze wysklepione, mostek sięga poniżej łokcia. Głębokość klatki to nieco mniej, niż połowa wysokości w kłębie, a długość powinna być większa od połowy długości ciała. Szerokość klatki piersiowej wynosi 1/4 wysokości w kłębie.

Żebra: łukowato wysklepione, nachylone ku tyłowi, wyraźnie odgraniczone od słabizny.

Brzuch: brzuch i słabizna odpowiednie do wielkości tułowia, brzuch umiarkowanie podciągnięty.

OGON:

Nisko osadzony. W spokojnej postawie nisko zwisający, sięga stawu skokowego, w kształcie cygara, bez haczyka na końcu. W ruchu zakręcony nad grzbietem.

KOŃCZYNY:

Kończyny przednie:

Proste, słupowate, dobrze kątowne w stawach łokciowych. Łapy mocne, zwarte, okrągłe. Dosyć długie, zwłaszcza u samców.

Łopatki: długie i wyraźnie skośnie ustawione. Ramię dobrze umięśnione, mocno przylegające do tułowia, skośnie ustawione.

Przedramiona: pionowe, mocne, dobrze umięśnione i długie.

Nadgarstki: mocne i kościste.

Śródreżcza: krótkie, mocne i lekko nachylone.

Łapy: o mocnych palcach i pazurach, wyraźnie wysklepione, okrągłe, dobrze owłosione. Opuszki grube i czarne.

Kończyny tylne:

Uda i pośladki umięśnione, wydłużone i wyraźnie szerokie.

Kolana: dobrze kątowne i umięśnione.

Podudzia: Mocne, dobrze umięśnione, skośnie ustawione.

Stawy skokowe: mocne, nisko umiejscowione, wyraźne, kąt stawu skokowego rozwarty.

Śródstopia: mocne i krótkie, ustawione pionowo, płynnie przechodzące w staw skokowy. Wilcze pazury niepożądane.

Łapy: trochę dłuższe od przednich, poza tym zbliżone w kształcie, o trochę mocniejszych i bardziej wysklepionych palcach.

CHODY:

Zaskakująco lekkie, jak na psa tak mocnej budowy, zwawe i szybkie, bez względu na teren i pogodę. Najbardziej pożądaną jest kłus.

SKÓRA:

Na tułowiu luźna, wszędzie indziej dobrze przylegająca. Różowa, tylko wokół oczu i pyska czarna. Opuszki czarne.

SZATA:

Sierść: Poza głową i kończynami gęsta, bez przedziałka na grzbiecie ani pióra na ogonie. U samców wyraźna grzywa. Na głowie i kończynach sierść krótka, nieco dłuższa na tylnej stronie kończyn.

U nasady uszu długi włos łączy się z grzywą. Podszerstek całkowicie przykryty przez włos okrywowy, którego długość wynosi od 5 do 15 cm. Włos okrywowy jest wszędzie pofalowany; na grzbiecie liczne fale przechodzą jedna w drugą. Najbardziej

pofalowana jest grzywa. Pojedyncze, nie połączone fale są niepożądane. Sierść powinna być gęsta, ale nie zbita i nadmiernie obfita.

Podszerstek gęsty i miękki, jego długość do 2/3 długości włosa okrywowego. Na lato pies traci podszerstek, więc sierść letnia nie jest gęsta, ale przez cały rok powinna pozostawać nastroszona i falista.

Maść: Biała, Dopuszczalne, ale niepożądane żółtawe naloty na uszach. Wyraźne żółte łaty niedopuszczalne.

WZROST:

Wysokość w kłębie: psy od 62 do 70 cm
 suki od 59 do 65 cm

NIEKTÓRE WYMIARY:

	<i>Psy</i>	<i>Suki</i>
Waga	36 - 44 kg	31 - 37 kg
Wysokość w kłębie	62 - 70 cm	59 - 65 cm
Długość głowy (średnio)	25 - 28 cm	23 - 26 cm
Długość czaszki	13 - 15 cm	12 - 14 cm
Długość kufy	12 - 14 cm	11 - 13 cm
Długość nóg przednich od mostka do podłoża	33 - 37 cm	30 - 35 cm
Głębokość klatki	30 - 34 cm	25 - 30 cm
Długość tułowia	69 - 76 cm	60 - 72 cm
Długość klatki	40 - 47 cm	37 - 44 cm
Obwód klatki za łopatkami	70 - 83 cm	68 - 72 cm
Obwód klatki w ostatnich żebkach rzekomych	60 - 70 cm	56 - 65 cm
Kątowanie kończyn:	Staw barkowy:	107 stopni
	Staw łokciowy:	145 stopni
	Staw biodrowy:	90 stopni
	Staw kolanowy:	110 stopni

WADY:

Wszelkie odstępstwa od podanego wzorca powinny być uznane za wady i oceniane w zależności od stopnia nasilenia.

W szczególności wadliwe są:

- Zgryz cęgowy, braki zębowe.
- Obwisłe wargi.
- Niesymetryczne uszy.
- Klatka piersiowa płaska, nie dość głęboka.

- Ogon skrzywiony na bok.
- Niedźwiedzia łapa.
- Wilcze pazury.
- Sierść przylegająca, z frędzlami i piórami, kędzierzawa.
- Brak sierści na brzuchu, słażźnie i genitaliach.
- Zmiany krzywiczne i ponosówkowe.
- Nerwowość, brak zrównowazenia.

WADY DYSKWALIFIKUJĄCE:

- Różowe plamy na nosie, wargach lub powiekach.
- Jasne oczy.
- Żółte łaty.

UWAGA:

Samce muszą mieć dwa, prawidłowo wykształcone jądra, całkowicie umieszczone w worku mosznowym.